

[AccueilRevenir à l'accueilCollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta. Amour physique](#)

Conjugalia praecepta. Amour physique

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0409

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

σοφία δὲ πολλῶν λόγων καὶ καλῶν ἐνότων, οὐδενὸς ἦπτον ἀξίως σπουδῆς ὁ γαμήλιός ἐστιν οὗτος, ᾧ κατὰ-
δουσα τοὺς ἐπὶ βίου κοινωνίας συνιόντας εἰς ταῦτό, πρᾶγος τε παρέχει καὶ χειροῦθεις ἀλλήλοις. Ὡν οὖν ἀκρόαται πολλάκις ἐν φιλοσοφίᾳ παρατρεφόμενοι, κε-
φάλαια συντάζας ἐν τισιν ὁμοιότησι βραχέαις, ὡς εὐμνημόνευτα μᾶλλον εἶη, κοινὸν ἀμφοτέροις πέμπτω δῶρον, εὐχόμενος τῇ Ἀφροδίτῃ τὰς Μούσας παρεῖναι καὶ συνεργεῖν ὡς μήτε λύραν τινὰ μήτε κιθάραν μᾶλλον αὐταῖς ἢ τὴν περὶ γάμον καὶ οἶκον ἐμμέλειαν ἡρμοσμένην παρέχειν, διὰ λόγου καὶ ἁρμονίας καὶ φιλοσοφίας προσήκον. Καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ τῇ Ἀφροδίτῃ τὸν Ἑρμῆν συγκαθίδρυσαν, ὡς τῆς περὶ τὸν γάμον ἡδονῆς μάλιστα λόγου δεομένης, τὴν τε Πειθὴν καὶ τὰς Χάριτας, ἵνα πείθοντες διαπράττωνται παρ' ἀλλήλων, ἃ βούλονται, μὴ μαχόμενοι μηδὲ φιλονεικοῦντες.

I. Ὁ Σόλων ἐκέλευε τὴν νύμφην τῷ νυμφίῳ συγκατακλίνεσθαι μήλου κυδωνίου κατατραγοῦσαν, ἀνιτόμενος, ὡς εἴκειν, ὅτι δεῖ τὴν ἀπὸ στόματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάριστον εἶναι πρῶτην καὶ ἡδέϊαν.

2. Ἐν Βοιωτίᾳ τὴν νύμφην κατακαλύψαντες, ἀσφραγωνίᾳ στεφανοῦσιν· ἐκεῖνη τε γὰρ ἡδιστον ἐκ τραγυράτης ἀκάνθης καρπὸν ἀναδίδωσιν, ἣ τε νύμφη τῷ μὴ φυγόντι μήτε δυσχεράναντι τὴν πρῶτην χαλεπότητα καὶ ἀηδίαν αὐτῆς, ἡμέρον καὶ γλυκεῖαν παρέξει συμβίωσιν. Οἱ δὲ τὰς πρῶτας τῶν παρθένων διαφοράς μὴ ὑπομείναντες, οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν διὰ τὸν ὄμφακα τὴν σταφυλὴν ἑτέροις προιεμένων. Πολλὰ δὲ καὶ τῶν νεογάμων δυσχεράνασαι διὰ τὰ πρῶτα τοὺς νυμφίους, ὅμοιον ἔπαθον πάθος τοῖς τὴν μὲν πληγὴν τῆς μελίττης ὑπομείνασι, τὸ δὲ κηρίον προεμένους.

3. Ἐν ἀρχῇ μάλιστα δεῖ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς προσκρούσεις φυλάττεσθαι τοὺς γεγαμηκότας, ὁρῶντας, ὅτι καὶ τὰ συναρμοσθέντα τῶν σκευῶν, κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῆς τυγούσης βραδίως διασπᾶται προφάσεως, χρόνῳ δὲ τῶν ἁρμῶν σύμπηξιν λαβόντων, μόγις ὑπὸ πυρός καὶ σιδήρου διαλύεται.

4. Ὡσπερ τὸ πῦρ ἐξάπτεται μὲν εὐχερῶς ἐν ἀχόροις [καὶ θρυαλλίδι] καὶ θριξὶ λαγώαις, σβέννυται δὲ τάχιον, ἂν μὴ τινος ἐτέρου δυναμένου στέγειν ἅμα καὶ τρέφειν ἐπιλάβηται, οὕτω τὸν ἀπὸ σώματος καὶ ὥρας ὄξυν ἔρωτα τῶν νεογάμων ἀναφλεγόμενον, δεῖ μὴ διαρκῆ μηδὲ βέβαιον νομίζειν, ἂν μὴ περὶ τὸ ἦθος ἰδρυθεῖς, καὶ τοῦ φρονούντος ἀψάμενος ἐμψυχον λάβῃ διάθεσιν.

5. * Ἡ διὰ τῶν φαρμάκων θήρα ταχὺ μὲν αἰρεῖ καὶ λαμβάνει βραδίως τὸν ἰχθύν, ἄβρωτον δὲ ποιεῖ καὶ φαῦλον· οὕτως αἱ φίλτρα τινὰ καὶ γοητείας ἐπιτεχνώμεναι τοῖς ἀνδράσι, καὶ χειρούμεναι δι' ἡδονῆς αὐτοὺς, ἐμπλήκτοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρμένοις συμβιοῦσιν. Οὐδὲ γὰρ τὴν Κίρκην ὤνησαν οἱ καταφαρμακευθέντες, οὐδὲ ἐχρήσατο πρὸς οὐδὲν αὐτοῖς ὑπὲρ καὶ ὄνοις γενομένοις, τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα νοῦν ἔχοντα καὶ συνόντα φρονίμως, ὑπερηγάπησεν.

6. Αἱ βουλόμεναι μᾶλλον ἀνοήτων κρατεῖν ἀνδρῶν

putationes, nulli earum postponenda videtur esse nuptialis oratio, quæ ad vitæ societatem conjungentes sese demulcens, placidos mutuo sibi cicuresque reddit. Itaque eorum, quæ vos in philosophia educati sæpe audivistis, capita similitudinibus quibusdam brevibus complexus, ut eo facilius memoria teneri possent, commune ambobus donum mitto, Musas comprecans, ut adesce Veneri, eique operam suam dare dignentur : non enim tam Iyræ aut citharæ, quam conjugii et rei familiaris concentum ab iis instrui, oratione, concinnitate, et philosophia, convenit. Quando etiam prisci Mercurium juxta Venerem collocabant, ut ostenderent matrimonii voluptatem maxime orationis indigere : itemque Suadam et Gratias, ut docerent conjuges invicem quæ vellent impetrare debere persuadendo, non pugnando, aut rixando.

I. Solon jubebat sponsam cum sponso concubituram prius manducare malum Cydonium : innuens ea re, primam quæ ore et voce inicitur gratiam concinnam debere esse et suavem.

II. In Bœotia sponsam velantes aspharagonia coronant. Hæc enim planta dulcissimum ex asperissima spina fructum edit : et sponsa non fugienti aut aspernant quod primo insuavem se et difficilem ipsa præbet, mansuetam ac dulcem vitæ sociam se præbet. Qui vero primas virginum dissensiones non sustinent, nihilo saniores iis sunt qui immaturæ offensi uvæ sapore, maturas aliis relinquunt. Multæ etiam recens nuptæ a maritis ob primas actiones abalienatæ animis, eadem sunt conditione qua qui ictum apes pertulerunt dimisso favo.

III. Sunt inito matrimonio præsertim principio cavendæ dissensiones et offensæ, considerandumque est vasa quæ ex partibus compinguntur, initio facile quavis allisione divelli : ubi vero temporis progressu compages firma est, solideque coaluerunt, vix igni et ferro dissolvi.

IV. Sicut ignis in paleis aut pilis leporum facillime exardescit, mox autem exstinguitur, nisi materiam quæ ei sustinendo et nutriendo sit apta, inveniat : ita amor recens conjunctorum a forma corporis incensus, durabilis et stabilis non est putandus, nisi in ipsis animis defixus mentemque occupans vivam nanciscatur affectionem.

V. Quemadmodum pisces medicamentis celeriter capiuntur, sed esui inutiles fiunt : sic mulieres quæ amoris poculis et veneficiis viros captant, voluptateque in suam potestatem redigunt, stupidos eos, vecordes, corruptosque deinceps vitæ socios habent : nam Circe quidem nihil profuerunt ii quos veneficio mutaverat, neque ullam ad rem eis usa est cum in canes et asinos degenerassent : Ulysses autem prudentem virum, prudentemque secum versantem supra modum dilexit.

VI. Quæ malunt fatuis imperare viris, quam obtem-

Λάμνη
Μυτική
ερωτῶν
οὐκ αὐτῶν
καὶ κῆρι

ἡ μὲν
οὐκ αὐτῶν
καὶ κῆρι

BnF
MSS

